

N:o 228.

Af herr **G. W. Roos m. fl.**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående proportionellt valsätt vid val till Första Kammaren.

Det statsrådsprotokoll, som åtföljer Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års Riksdag med förslag till ändrade bestämmelser rörande valen till Riksdagens Andra Kammare, innehåller ett uttalande af chefen för justitiedepartementet rörande det vid flera tillfällen, särskildt under rösträttsdebatten år 1904 inom Andra Kammaren framställda påståendet, att, om proportionell metod vid riksdagsmannaval skulle införas, denna borde afse icke blott Andra Kammaren, utan jämväl Första Kammaren. Departementschefen yttrar härom bland annat, att de båda frågor, man sålunda velat sammanföra, icke stode i något organiskt samband med hvarandra; de gjorde det så mycket mindre, som Första Kammaren uppenbarligen fått den särskilda uppgiften att utgöra ett återhållande element till förhindrande af förhastade beslut af representationen.

Vi dela departementschefens uppfattning rörande den Första Kammaren tillkommande särskilda uppgift, men just därför anse vi, att vid valen till denna kammare en proportionell metod bör komma till användning. Om en församling består af män från skilda läger och med olika uppfattningar i de viktigare samhällsfrågorna, blir ett därstädes i en dylik fråga framställt förslag gemenligen mött med kritik och motstånd, hvilket i de flesta fall torde verka till betänksamhet vid besluts fattande; är församlingen däremot sammansatt af män med i hufvudsak enahanda åskådningar, uteblir måhända kritiken och därmed äfven betänksamheten. Det är därför, synes det oss, af synnerligen stor vikt att förebygga, att endast åskådningar af ett visst slag eller blott ett samhällslagers eller ett partis syn på tingen vinna inträde i Riksdagens Första Kammare, något, som vid majoritetsval lätt nog kan inträffa med de jämförelsevis fåtaliga korporationer, af hvilka denna kammares ledamöter väljas.

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 74 Häft (N:o 228.)

Om öfver hufvud taget en proportionell valmetod skall vinna insteg i vår samhällsbyggnad, kommer detta att bero på en stark och lefvande öfvertygelse om denna metods företräde framför andra valmetoder med hänsyn till rättvisa. En dylik öfvertygelse läser emellertid icke nöja sig därmed, att en metod, för representationens ena hälft utdömd såsom ledande till resultat, hvilka icke öfverensstämman med rättvisans fordringar, bibehålles för dess andra hälft. Äfven af denna anledning anse vi, att åtgärder böra vidtagas, ledande därhän, att det proportionella valsättet vid utväljande af riksdagsmän icke må begränsas till Andra Kammaren, utan utsträckas äfven till Riksdagens Första Kammare.

Motioner i dylik syftning äro vid innevarande års riksdag redan väckta dels af herr G. Elowson och dels af herr J. Nydal. Vid dessa motioner äro fogade formulerade förslag till de ändringar i grundlagarne, som blefve erforderliga i och för införandet af proportionellt valsätt till Första Kammaren, och till den vallag för Första Kammaren, med hvilken dessa grundlagsändringar enligt sakens natur behöfde fullständigas. Då vi emellertid anse, att upprättandet af dylika förslag, för att de må blifva i alla hänseenden fullständigt utarbetade och fullt tillfredsställande, bör öfverlätas åt Kungl. Maj:t, som för verkställande af ett dylikt grannliga och maktpåliggande värfvensam innehar tillräckligt material och tillfälle att behörigen öfverblicka detsamma, hemställa vi,

att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och snarast möjligt för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i riksdagsordningen och, där sådant finnes nödigt, äfven i regeringsformen, genom hvilka proportionellt valsätt införes vid val af ledamöter i Riksdagens Första Kammare.

Stockholm den 18 mars 1905.

Gustaf W. Roos. Alfred Petersson J. E. Granlund.

Ivan Svensson. A. P. Gustafsson. E. Åkerlund.

Paul Hellström. A. Axel W. Lund. Ollas A. Ericsson.

Oswald Emthén. Gösta Tamm.

K. H. Bergendahl.